

Országgyűlési képviselő

Iromány száma: **H/9081.**

Benyújtás dátuma: **2020-02-10 09:14**

Parlex azonosító: **2CQJGK6E0001**

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**

Tárgy: **Határozati javaslat benyújtása**

Benyújtó: **Tordai Bence (Párbeszéd), Arató Gergely (DK), Dr. Szél Bernadett (független), Hohn Krisztina (LMP), Kunhalmi Ágnes (MSZP)**

Határozati javaslat címe: **A NAT-2020 visszavonásáról és az új Nemzeti Alaptanterv kidolgozásáról**

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 28. §-ának (4) bekezdése alapján „**A NAT-2020 visszavonásáról és az új Nemzeti Alaptanterv kidolgozásáról**” címmel a mellékelt határozati javaslatot kívánom benyújtani.

...../2020. (.....) OGY határozat

A NAT-2020 visszavonásáról és az új Nemzeti Alaptanterv kidolgozásáról

Az Országgyűlés,

a szakmai szervezetekkel összhangban megállapítva, hogy a Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról (a továbbiakban: NAT-2020) alkalmatlan a közoktatás tartalmi szabályozására,

1. felszólítja a Kormányt, hogy vonja vissza az 5/2020. (I. 31.) Korm. rendeletet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról.

2. Az Országgyűlés felszólítja továbbá a Kormányt, hogy

a. az oktatásért felelős miniszter hozza nyilvánosságra a 2018. évi tervezet, valamint a NAT-2020 készítésében közreműködő szakemberek névsorát, és mindkét munkálat összköltségével kapcsolatos adatokat;

b. az oktatásért felelős miniszter végeztesse el, lehetőleg több független szakértői csoport felkérésével a NAT-2012 beválásának tudományos alapú elemzését;

c. az oktatásért felelős miniszter bízson meg legalább két szakmai csoportot egy-egy tartalmi szabályozási koncepció javaslat elkészítésével;

d. az elkészült koncepcióknak, azok összevetésére építve történjék meg a valódi szakmai és társadalmi egyeztetése az ellentétes vélemények ütköztetésével, alapos szakmai vitákkal;

e. az egyeztetési folyamatok eredményét felhasználva az oktatásért felelős miniszter döntsön, hogy milyen koncepció alapján kezdődjék el a NAT szövegének kidolgozása;

f. a miniszter bízson meg a tantervi munkálatokhoz, illetve az egyes műveltségi területekhez értő megfelelő létszámú szakemberekből álló munkacsoportot; e munkacsoportnak legyen feladata tevékenysége megfelelő nyilvánosságának megteremtése, és a kidolgozás során legyen kötelezettség számára az egyes felmerülő szakmai kérdésekben érintett szakmai csoportok és elismert szakértők időnkénti bevonása;

g. az elkészült javaslat is essék át társadalmi egyeztetési folyamaton, ami sokkal többet jelentsen az egyszerű véleményeztetésnél (utóbbi esetén ugyanis a beérkező javaslatok tartalma a társadalom és a szakmai szervezetek számára ismeretlen szokott maradni, és garanciát sem jelent, hogy egyáltalán figyelembe veszik azokat);

h. a folyamat végén a munkálatok minden eredményét felhasználva a kormány alkossa meg a NAT-rendeletet;

i. mindezzel párhuzamosan történjenek lépések alternatív oktatási programcsomagok fejlesztését célzó rendszer kiépítésére.

Általános indokolás

A NAT-2020 esetében nem volt szakmai egyeztetés, a dokumentum „illegalitásban” készült;

ez a NAT nem nemzeti, mert kirekeszti a tanulók kétharmadát: nem vonatkozik a szakképző iskolákra és csak részben alkalmazható a technikumokra;

ez a NAT nem alaptanterv, mert a részletesen előírt tananyag kitölti, sőt túlhaladja a rendelkezésre álló időkeretet;

a tanulók túlterheltségét nem csökkenti, a heti óraszám összességében alig lett kevesebb, a tananyagtartalom egyes területeken számottevően növekedett is;

a merev szabályozás, a részletező előírás lehetetlenné teszi a helyi igényekhez, a tanulók közötti különbségekhez történő alkalmazkodást, akadályozza az esélyegyenlőségek kezelését; továbbra is kötelezőek és nem választhatóak a kerettantervek;

a frázispuffogató magyarkodás nem segíti a hazafiságot; a szövegben megjelenik az alattvalóvá nevelés szándéka;

a bevezetőben esetlegesen megjelenő pedagógiailag korszerűnek vehető elveknek és céloknak a részletek gyakran ellentmondanak;

a bevezetésre képtelenül kevés a hátralévő idő: lehetetlen a tankönyvrendelésig, ill. a tanév kezdetéig tankönyveket írni és kiadni, a pedagógusokat felkészíteni, helyi tanterveket kidolgozni,

Részletes indokolás

1-2.

A NAT-2020 a Fidesz múltba révedő, ötlettelen oktatáspolitikájának újabb kordokumentuma, melyet a pedagógiában kevésbé jártas, a rendelet hosszú szövegében kevésbé elmélyedő közvélemény számára néhány jól hangzó, ugyanakkor közelebbről megvizsgálva üres szólammal próbál „eladni”, így a magyar közoktatás válságán annyira sem képes enyhíteni, mint az egyébként egy jó alaptantervtől egyáltalán elvárható volna.

Az új NAT kialakítása előtt az oktatásért felelős miniszter *nem végezte el törvényben rögzített feladatát*, nem vizsgálta meg az előző NAT (NAT-2012) beválását. Az új NAT kialakításához szükséges alapvető információk nem álltak rendelkezésre.

Az új NAT kialakításának nem volt, de legalábbis szakmai körökben nem ismert a *konceptiója*.

A 2017-ben Dr. Csépe Valéria akadémikus által összeállított koncepciónak a NAT 2020 nem felel meg, tehát a professzorasszony elaborátuma nem szolgálhatott jelen rendelet koncepciójául.

A 2020-ban megjelent NAT alapvetően eltér mind a 2012. évi alaptantervtől, mind a 2018 augusztusában ismertté vált tervezettől. Így *nem tekinthető a régi NAT kisebb módosításának* sem, illetve *nem azonosítható a tervezettel* Mivel az oktatásért felelős minisztérium csak a tervezetet véleményeztette szakemberekkel, érdeklődőkkel és szervezetekkel, a 2020-ban megjelent NAT *semmilyen egyeztetési folyamatban* nem szerepelt. (Mindezek miatt kiadása *jogilag is aggályos.*)

A tervezet, illetve a végleges NAT-2020 elkészítésének folyamata, a munka költségei, valamint a résztvevők névsora *ma sem ismert*. Elfogadhatatlan, hogy ilyen nagy szakmai jelentőséggel bíró dokumentum gyakorlatilag „illegálisban” készüljön el.

A NAT-2020 sem lett – nevével ellentétben – nemzeti. Középfokon teljesen kirekeszti a szakképző iskolákban és a szakiskolákban tanulókat, illetve az érettségi tantárgyakon túli képzés szempontjából a technikumok és szakgimnáziumok tanulóit. E képzésekben lehetetlen teljesíteni a NAT-ban leírtakat. A túlterhelés, a totális műveltségmeghatározás miatt a NAT *nem ALAP*terv, a középfokon tanulók több mint felének kirekesztése miatt pedig *nem nemzeti*.

A NAT-2020 a *teljes központi tartalomszabályozás*, a „totális műveltségmeghatározás” paradigmáját képviseli, azt az elvet, hogy a NAT-ban szereplő tartalmaknak a teljes tanulási időt ki kell tölteniük. Ez az elképzelés korszerűtlen, alkalmazásával súlyosan sérülnek a gyerekek, a társadalom érdekei. Nem felel meg a valóságnak, a NAT-2020-ban szereplő azon állítás, hogy a központi szabályozás csak 80%-ig adja meg a tanítandó tartalmakat, hiszen a legtöbb tanuló számára már a NAT-ban szereplő tananyag és követelményrendszer is olyan terjedelmű, hogy a rendelkezésre álló tanulási idő egészében sem tanulható, illetve tanítható meg.

Ugyanakkor nemcsak arról van szó, hogy a NAT-ban szereplő tartalom felemészt minden tanulási időt, és *nem hagy teret az egyéni, differenciált fejlesztés* igényeinek teljesítésére, hanem arról is, hogy az óraszámok lényegében változatlanul hagyásával (egyek esetekben – pl. természettudományok(!) – óraszámcsökkenés(!) mellett nem kevesebb, inkább több), a megtanulhatón is lényegesen túlterjeszkedő tananyagmennyiséggel a NAT *fenntartja az iskolai tanulók és a pedagógusok mára már elviselhetetlenné vált túlterhelését*.

A 2018-ban napvilágot látott tervezet szemléletmódjával homlokegyenest ellentétesen a NAT visszatért a 2012-es hagyományokhoz, és ismét az iskolai ideológiai indoktrináció eszközévé vált. A társadalmi, politikai, ideológiai szempontból érzékenyebb műveltségi területek leírásában markánsan érvényesül egy *frázispuffogató szövegekbe ágyazott nacionalizmus*, a nemzeti, európai és egyetemes kulturális örökség kiegyensúlyozott szemlélete helyett a tartalmatlan és önmaga céljai ellen forduló „magyarkodás”. (A gyerekek ezt már nem „veszik be”, inkább tartják nevetségesnek.) Jutott azonban hely az alaptantervben az *alattvalóvá nevelés* szándékának

megfogalmazására is.

A NAT-2020 átemelt a 2018. évi tervezetből pedagógiai szempontból korszerű, a szakmában szinte konszenzussal vállalt szövegrészeket. E tekintetben azonban erősen válogatott, *a nem átemelt részek között ugyanis számos nagyon fontos elvi, módszertani, pedagógiai elvárás fogalmazódott meg.* Ezeknek a tudományos, módszertani szempontból elfogadható átvett részeknek a súlyát is csökkenti az a tény, amely érvényesült már a tervezetben is, hogy a NAT-2020 műveltségi területeket leíró részeinek többsége már nem követi ezeket az alapelveket, pedagógiai szempontból hagyományosabb felfogás jellemző rájuk, azaz *a részletes kifejtés a kitűzött alapelveknek sokszor ellentmondó.* Ráadásul *hatalmas ellentét feszül a korszerű pedagógiai-módszertani elvek és az iszonyatos tananyagmennyiség között.*

Még a pedagógiai, neveléstudományi szempontból elfogadható, a tervezetből átemelt részek sem jelentenek azonban semmi újdonságot. A pedagógiában régóta jól ismert alapelvekről van szó, amelyek már a 2002. és 2007. évi alaptanterveket is jellemezték.

A rendelet szövege súlyos szerkesztési hibáktól is terhes. Ilyen pl. az alapokat, módszertani alapelveket, alapcélokat leíró rész is. Bizonyos témák (pl. a pedagógiai értékelés) több részfejezetben is újra és újra megismétlődnek.

A NAT-2020 jól láthatóan kiemelt szerepet próbál biztosítani a digitális pedagógia és tartalmak lehetőségeinek. Ugyanakkor a diákok felé megfogalmazott új elvárások sem valami korábbi helyett jelennek meg, hanem újabb, a tananyagot bővítő ismeretekként a korábbi hagyományos tartalmak mellett. Ez újabb terheket ró a diákokra – és persze a pedagógusokra is – „természetesen” változatlan időkeretben...

A NAT-2020 jól láthatóan egy olyan tartalmi szabályozás része, amelyben *a kerettantervek alkalmazása kötelező,* vagyis továbbra sem térünk vissza a korábbi, a kerettantervek választhatóságára épülő szabályozáshoz, pedig ez a jól működő oktatási rendszereket jellemző autonómia miatt erősen indokolt lenne.

A NAT-2020 *előírja a tanórák számát.* E tekintetben is a 2012. évi szabályozás hagyományait folytatja, előíró, mereven szabályozó jellegű. A korábbi NAT-okban szereplő megoldás alkalmazása (csak javaslat az óraszám-arányok minimumaira és maximumaira) az intézményi autonómia biztosítása szempontjából sokkal indokoltabb. A tanórák számát tekintve *a heti kötelező órák számában csak minimális a csökkentés* (minden évfolyamon jellemzően csak 1 óra/hét). A 2018. évi tervezet *a szabadon választható órakeretet* bővebben javasolta kialakítani az általános iskola felső tagozatától kezdődően, mint az elfogadott NAT-2020. Ez is a szabályozás merevségének egyik jele, tovább szűkíti a lehetőségét annak, hogy az iskolák alkalmazkodjanak a helyi igényekhez, illetve a tanulók szintjén érdemi differenciálás valósuljon meg.

A NAT-2020 visszatért az alaptantervekkel való szabályozás előtti, még a szocialista oktatási rendszerben érvényesülő módszerhez: ismét *meghatározza a tantárgyakat és azok részletes tartalmát*. Ez a lépés merevebbé teszi a helyi tantervi struktúrákat, akadályozza a tantervi innovációt, több más megoldáshoz hasonlóan további központosítást és merev, részletező előírást jelent.

A tartalom részletes előírása erősen *korlátozza a saját tantervekre és elképzelésekre épülő taneszközök fejlesztését*, a különböző iskolatípusok oktatási céljaihoz igazodó tankönyvek és egyéb oktatási eszközök kidolgozását.

A differenciálás elvi megjelenítése mellett ezen alapvető feladat ellehetetlenítése, illetve a szakképző intézmények mostoha kezelése már önmagukban is súlyos problémákat jelentenek az *esélyegyenlőtlenségek* csökkentése szempontjából, azonban az elvi deklarációkon kívül a NAT-2020 semmilyen konkrét megoldást nem javasol ezen alapvető jelentőségű feladattal összefüggésben.

A NAT-2020 *implementációjára szánt időt, a három hónapot rendkívül kevésnek tartjuk*. 2020. április 30-ig embertelen feladat a NAT-nak megfelelő helyi tantervek kidolgozása, „fizikai képtelenség” a tankönyvrendelés néhány héten belül esedékes kezdetéig a megfelelő tankönyvek kifejlesztése, a pedagógusok felkészítése, a következő tanévre való konkrét felkészülés, a megjelenő új tantárgyakra (pl. technika és tervezés, digitális kultúra, ill. a gimnáziumok 11. évfolyamán is megjelenő komplex természettudomány) pedagógusok képzése.

Mindezek miatt a NAT-2020 kormányzati elfogadását és kiadását, az új dokumentum implementációjának megkezdését súlyos hibának tartjuk, javasoljuk a rendelet visszavonását.

Az Oktatási minimumban foglaltaknak megfelelően az oktatás tartalmi szabályozását az autonómia jegyében kell kialakítani.

Olyan korszerű Nemzeti Alaptantervre (NAT) van szükség, amely nevéhez híven országosan alkalmazandó. E dokumentum elveket, értékeket, továbbá a különböző fő készségekre és műveltségi területekre vonatkozó fejlesztési feladatokat és célokat fogalmaz meg. Az Európai Parlament ajánlásával összhangban az alap- és a középfokú képzésben egyaránt kiemelten fontos feladat az alább felsorolt kulcskompetenciák megalapozása és fejlesztése: az anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció, matematikai, természet- tudományos, technológiai, digitális, személyközi és állampolgári kompetenciák, továbbá a vállalkozói, illetve kulturális ismeretek és készségek, valamint a tanulási módszerek elsajátítása.

A tartalmi szabályozást felülvizsgálva és a fejlődési sajátosságokat figyelembe véve mérsékelni kell a kötelező tanulói óraszámokat. Minden iskolás gyermek számára biztosítani kell az egészséges testmozgáshoz szükséges infrastrukturális feltételeket, de nem a kötelező óraszám

terhére kell megteremteni a mindennapos testmozgás lehetőségét. A heti öt kötelező testnevelésórát előíró jelenlegi szabályt el kell törölni. Az iskolák ajánljanak élményszerű testmozgást biztosító, a helyi sajátosságokat figyelembe vevő, a fenntartó által finanszírozott programokat. Emellett anyagilag is támogatni kell a diáksportkörök megalakulását és működését.

A hatékony erkölcsi neveléshez sem a diákok kötelező óraszámát növelő tanórákra van szükség, hanem a felnőttek (szülők és pedagógusok) személyes példamutatására, valamint arra, hogy az erkölcsi szempontok beépüljenek a különféle iskolai foglalkozásokba. Az állami iskolákban délután, választható keretek között lehet erkölcs- és hittanórákat tartani, ha erre a szülők vagy a tanulók részéről igény mutatkozik.

A fiatalok számára életkori sajátosságaik figyelembe vételével lehetővé kell tenni az egyéni tanulási utak kialakítását. Ennek érdekében az iskolák a tanulók érdeklődése és igényei szerint fakultatív és nem kötelező, akár egyéni, alternatív foglalkozásokat szervezhetnek.

A gyermekek egyéni boldogulásának, sikeres életútjának két fontos pillére az idegen nyelvek és az informatikai ismeretek elsajátítása. Jelenleg egyik terület oktatása sem elég hatékony a közoktatási rendszerben. Széleskörű kutatással kell feltárni a problémákat, és az eredmények ismeretében mielőbb megtenni a szükséges lépéseket. A szükséges fejlesztésekre, eszközökre és többletfeladatokra jelentős forrásokat kell elkülöníteni.

A helyi sajátosságok érvényesítése és az egyéni tanulási utak kialakítása érdekében az óvodáknak és iskoláknak nagy mozgásteret kell élvezniük nevelési céljaik, pedagógiai programjuk és helyi tanterveik elkészítésekor. Az intézmények pedagógiai programjainak a NAT-ban meghatározott célok megvalósulását szabadon megválasztott, változatos és az adott tanulói csoportokra alkalmazott pedagógiai módszerek alkalmazásával kell lehetővé tenniük. A helyi közösségek bevonásával szintén az iskola döntsön a tanulói foglalkozások megszervezésének lehetséges rendjéről. E döntéseknek, illetve dokumentumoknak a megszületéséhez a minden iskolatípusra kidolgozott, választható (de nem kötelező) akkreditált kerettantervek, mintatantervek és digitális oktatási platformok, segédletek biztosításával kell az államnak segítséget nyújtania.

Az óvodáknak és az iskoláknak nevelési, oktatási programjaik részeként folyamatosan figyelemmel kell kísérniük az intézményen belül folyó munka minőségét, hogy a felmerülő problémákat maguk ismerjék fel és oldják meg. Az önértékelés mellett szükség van a munka minőségének rendszeres, független mérésére és értékelésére, ami lehetővé teszi a rosszul teljesítő iskolák fejlesztését, illetve a jó gyakorlatok terjesztését. Az iskolák értékelési rendszerét a nyilvánosságra hozott szakértői véleményekre támaszkodva, és a tanári és a szülői szervezetekkel egyetértésben, társadalmi egyeztetések után kell kialakítani.

Az oktatás módszertani és tartalmi megújítása érdekében a szabályozásnak és az

oktatáspolitikának a közoktatás minden területén el kell ismernie és támogatnia kell a kísérletező és sikeres iskolákat.

A szabad tankönyv- és módszerválasztás a pedagógiai szabadság alapvető része. A tankönyvkiadást és a digitális oktatási anyagok engedélyeztetését szakmai minőségi kontroll mellett szektorsemlegessé kell alakítani. Az államnak a pedagógusok munkájának segítésére egy olyan információs rendszert kell létrehoznia, amely átláthatóvá teszi a tankönyvek és az oktatási segédanyagok kínálatát, és nyilvánossá teszi az ezekről készült szakértői, szakmai és felhasználói értékeléseket.